

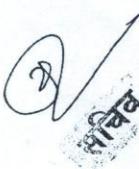
कृषि विभाग

कार्य विवरण

- राष्ट्रीय कृषि उत्पादकत्व वृद्धि सम्बन्धी कार्यको समन्वय
- कृषि शिक्षा अनुसन्धान र प्रसारवीच समन्वय
- गुणस्तरीय कृषि उत्पादन श्रोत तथा सामग्रीहरूको उपलब्धतामा समन्वय
- कृषिको व्यवसायीकरण तथा आधुनिकीकरणको लागि नीतिगत एवं समन्वयतामक कार्यहरू गर्ने
- कृषि कर्जा एवं बाली विभा सम्बन्धी कार्यमा समन्वय
- कृषि विकाससंग सम्बन्धित सरकारी गैर सरकारी र निजी क्षेत्रका निकायहरूवीच समन्वय कायम गर्ने
- करार खेती प्रबढ्दन तथा प्रसार सम्बन्धी कार्यहरू
- कृषि बाली वस्तुमा प्रतिस्पर्धात्मकता प्रबढ्दन सम्बन्धी कार्यहरू
- कृषि अनुदान व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यहरू
- कृषि विकास रणनीतिको कार्यान्वयन सहजीकरण र समन्वय
- कृषियोग्य जमिनको सदुपोयेग तथा गैर कृषिमा प्रयोग निरुत्साहन सम्बन्धी कार्यहरूको समन्वय
- कृषि क्षेत्रको विकासका लागि आवश्यक बजेट तथा जनशक्ति प्रश्नेषण विशेषण तथा अध्ययन अनुसन्धानमा सहयोग र समन्वय
- कृषि उपजहरूको मूल्य निर्धारण कार्यको समन्वय
- कृषि भूमि व्यवस्था तथा सहजारी मन्त्रालयलाई नीतिगत पृष्ठपोषण गर्ने
- कृषिवस्तुमा भन्सार हुट लगायतका व्यवस्थाका लागि मन्त्रालयमा सिफारिश गर्ने
- मातहतका निकायहरूबाट संचालित कृषि विकास कार्यक्रमहरूको अनुगमन मूल्यांकन तथा आवश्यक समन्वय
- कृषि विकासका साझेदारहस्तसंग सम्बन्धी कार्य
- संघीय कृषि विकास योजना नीति तथा मापदण्डको कार्यान्वयन व्यवस्था
- कृषि विकास योजना तथा कार्यक्रम संचालनमा अन्य निकायहरूसंग समन्वय
- अन्तरगतका निकायहरूको बार्षिक कृषि विकास कार्यक्रम मार्गदर्शन तथा समन्वय
- प्रांगारिक कृषिको लागि फोकल कार्यालयको रूपमा कार्य गर्ने,
- कृषि बजार व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- संघीय कृषि फार्म/केन्द्रहरूको समग्र व्यवस्थापन,
- बाली बागवानी, व्यवसायिक कीट विकास सम्बन्धी नीति, योजना, मापदण्डको, तर्जुमा तथा कार्यान्वयन एवं नियमनको व्यवस्था,
- कृषि पूर्वाधार तथा बजार विकास सम्बन्धी नीति, योजना, मापदण्ड, संरचना विकास, नियमन सम्बन्धी कार्य,
- केन्द्रिय रिफरेन्स प्रयोगशालाको व्यवस्थाका लागि नीति, मापदण्ड र नियमन सम्बन्धी कार्य,
- संघीय कृषि विकास कार्यक्रम अनुगमन तथा मूल्यांकनको नीति तथा मापदण्डको कार्यान्वयन व्यवस्था
- अन्तरगतका निकायहरूको बार्षिक कृषि विकास कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्यांकन
- बैदेशिक सहयोगमा संचालित कृषि विकास सम्बन्ध आयोजनाहरूसंग आवश्यक समन्वय, अनुगमन तथा मूल्यांकन ।

क. योजना, अनुगमन तथा व्यवस्थापन महाशाखा

- दैनिक सामान्य प्रशासन सञ्चालनमा महानिर्देशकलाई सहयोग गर्ने
- कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी आवश्यक कार्य गर्ने
- आर्थिक प्रशासन सञ्चालनमा नेतृत्व प्रदान गर्ने
- सरकारी सम्पत्तिको सुरक्षा, आवश्यक मर्मत सम्भार र प्रयोगको आवश्यक व्यवस्था गर्ने
- विभाग मार्फत सञ्चालन हुने बार्षिक संघीय कृषि विकास कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमाको व्यवस्था गर्ने
- बैदेशिक सहयोगमा सञ्चालन हुने आयोजनाको कार्यक्रम तर्जुमा अनुगमन र मूल्यांकनमा सहजीकरण गर्ने
- विभाग अन्तर्गत- सञ्चालित कार्यक्रमको अनुगमन र मूल्यांकन एवं आवधिक समिक्षाको व्यवस्था गर्ने
- राष्ट्रियस्तरको कृषि तथ्याक व्यवस्थापन र अद्यावधिक गर्ने
- राष्ट्रियस्तरमा खाद्य सुरक्षा स्थिरत्तीको अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने ।

१ प्रशासन शाखा

- संघीय निजामती सेवा ऐन र नियमावली अनुसार विभाग अन्तर्गत कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी माग आकृति, नियुक्ति, पदस्थापन, सहवा, बहुवा, विदा, अवकाश र विभागीय कारबाही सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
 - विभाग अन्तर्गत कर्मचारीहरूको नियुक्ति, सहवा, बहुवा, स्वेच्छिक अवकाश, उपदान, निवृत्तिभरण, प्रोत्साहित पुरस्कार, वृत्ति विकास, दण्ड सजाय सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
 - विभाग र अन्तर्गतिको जनशक्ति विवरण अधावधिक राख्ने ।
 - विभाग र अन्तर्गत कार्यरत कर्मचारीहरूको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यहरू गर्ने ।
 - आयोजनाहरूको दरवन्दी सृजना, जनशक्ति व्यवस्थापन लगायत प्रशासनिक कामकारबाही सम्बन्धमा मन्त्रालयलाई सहयोग गर्ने ।
 - विभागको दैनिक प्रशासन सम्बन्धी कार्यहरूमा महानिर्देशकलाई सहयोग गर्ने ।
 - विभागको जनसम्पर्क र सुरक्षाको व्यवस्था गर्ने ।
 - अद्वितीय दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट प्राप्त र भ्रष्टाचार नियन्त्रण एवं उजुरी, गुनासो सम्बन्धी कार्य प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय र राष्ट्रिय सरकारको केन्द्रबाट प्राप्त गुनासाहफ फैलायौट गर्न मन्त्रालयलाई सहयोग गर्ने ।
 - विभागमा आवश्यक सामग्री खरिद, वितरण लगायतका कार्य गर्ने ।
 - विभाग र अन्तर्गतिको सञ्चारी साधन व्यवस्थापन र परिचालन सम्बन्धी कार्य गर्ने
 - विभागको जिन्सी व्यवस्थापन सुरक्षा व्यवस्था सम्बन्धी कार्य
 - विभागमा प्राप्त विद्धी पत्रहरूको अभिलेख सम्बन्धी कार्य
 - विभागको सरसफाई तथा बगैँचा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य
 - साझारणतर्फको बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने ।
 - बजेट निकासा गराउने र नियमित आर्थिक कारोबार सञ्चालन गर्ने ।
 - लेखापरीक्षण तथा बेरुजु फैलायौट सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने ।
 - विभाग मात्रहातकी सेखा सम्बन्धी कामको नियमित अनुगमन, मूल्याङ्कन व्यवस्था भिलाई उपयुक्त कारबाही गर्ने ।
 - आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी अन्य काम गर्ने ।
 - नि.से.ऐन तथा नि.से.सि. अनुसार औषधी उपचार सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यहरू गर्ने ।
 - विभाग र अन्तर्गतिको कानूनी राय प्रदान गर्ने ।
 - ऐन नियम, नियमित जल्ता कानूनहरूको मस्तौदामा मन्त्रालयलाई सहयोग गर्ने ।
 - विभाग र अन्तर्गतिको निकाय विपक्षी भएको मुद्दा मामिलामा प्रतिरक्षा गर्ने ।
 - सम्बन्धित न्यायालयबाट विभाग सम्बन्धी भएको मुद्दा फैसला कार्यान्वयनको कारबाही गर्ने ।

2. योजना, कार्यक्रम तथा अनुगमन शाखा

 - संघीय कृषि विकास योजना नीति तथा मापदण्डको कार्यान्वयन व्यवस्था
 - कृषि विकास योजना तथा कार्यक्रम संचालनमा अन्य निकायहरूसँग समन्वय
 - अन्तरगतका निकायहरूको बारिक कृषि विकास कार्यक्रम मार्गदर्शन तथा समन्वय
 - संघीय कृषि विकास कार्यक्रम संचालनका लागि आवश्यक कार्यान्वयन तथा निर्देशिकाको तयारी तथा कार्यान्वयनको व्यवस्था
 - कृषि विकास रणनीति कार्यान्वयनको लागि कार्यक्रम तर्जुमा एवं समन्वय
 - वैदेशिक सहयोगमा संचालित कृषि विकास सम्बद्ध आयोजनाहरूको कार्यक्रम तर्जुमा समन्वय
 - संघीय कृषि विकास कार्यक्रम अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको नीति तथा मापदण्डको कार्यान्वयन व्यवस्था
 - अन्तरगतका निकायहरूको बारिक कृषि विकास कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन
 - वैदेशिक सहयोगमा संचालित कृषि विकास सम्बद्ध आयोजनाहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन
 - जनशक्ति व्यवस्थापन तथा वैदेशिक अध्ययन, तालिम, भ्रमण व्यवस्थापन
 - संघीय कृषि विकास कार्यक्रमहरूको आवधिक समिक्षा ।

3. बजार विकास, आर्थिक विलेपण तथा तत्त्वाङ्कुश शाखा

 - राष्ट्रियस्तरको बजार विकासको नीति तथा मापदण्ड सम्बन्धी कार्य,
 - राष्ट्रियस्तरको बजार संरचना विकास तथा प्रबर्द्धन सम्बन्धी कार्य,
 - कृषि सम्बन्धी राष्ट्रियस्तरको तत्त्वाङ्क प्रणाली व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
 - राष्ट्रियस्तरमा खाद्य सुरक्षाको अवस्थावरे अध्ययन, अनुसन्धान, विश्लेषण एवं प्रक्षेपण,

21

- कृषि बजार सूचना तथा कृषि तथ्यांक संकलन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धमा सूचना प्रविधिको निवनतम माध्यम को प्रयोग गर्ने गराउने,
- कृषि तथ्यांक सम्बन्धी राष्ट्रियस्तरमा सफ्टवेयरको विकास तथा संचालन एवं प्रदेश तथा स्थानीय तहमा विस्तार सम्बन्धी कार्य,
- कृषि तथ्यांकको सूचकको विकास एवं अद्यावधिक गर्ने सम्बन्धि कार्य,
- विभिन्न बालीहरुको क्रप कटिग र उत्पादन प्रवेषण,
- बाली बस्तु उत्पादन लागत एवं प्रतिफल विशेषण,
- स्थानीय तहमा कृषि क्षेत्रमा भएको लगानी र प्रतिकलको विशेषण गरी मन्त्रालय र प्रदेशस्तरलाई पृष्ठपोषण गर्ने,
- कृषिको प्रतिरप्तिमत्तमका बढाउने सन्दर्भमा राष्ट्रिय एवं अन्तरराष्ट्रिय अध्ययन एवं विशेषण गरी मन्त्रालय र प्रदेशस्तरलाई पृष्ठपोषण गर्ने
- राष्ट्रियस्तरको कृषि बजार सञ्चालक समितिको गठन तथा अनुगमन गर्ने ।
- कृषक, कृषक समुह साथै कृषि सहकारीहरुलाई बजार सूचना, व्यवस्थापन, र बजारीकरण विषयमा क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्य गर्ने
- कृषि उपज बजारको थोक तथा खुदा मूल्य साथै सिमावर्तीय मूल्य संकलन, विशेषण तथा प्रवाह गर्ने,
- कृषि सूचना संकलन, प्रशोधन तथा प्रवाह सम्बन्धमा राष्ट्रिय केन्द्रको रूपमा कार्य गर्ने,
- बार्षिक कृषि बजार बुलेटिन प्रकाशन गर्ने,
- कृषि बजार सञ्चालक समिति, कृषक, कर्मचारी, सहकारी संस्था लगायतलाई प्रशिक्षण तथा तालिम प्रदान गर्ने,
- उत्कृष्ट बजारीकरण प्रविधिहरुको पहिचान एवं विस्तार कार्यको सम्बन्ध,
- कृषि उपज बजार सञ्चालन निर्देशिका तथा कार्यविधिहरु तयार, परिमार्जन सम्बन्धी कार्यहरु,
- स्थानीय सम्पाद्यता, तुलनात्मक लाभ तथा विशिष्ट अवसरहरुको उपयोग गरी कुन कुन बस्तु निर्यात गर्न सकिन्द्य, सो को सबल र दुर्बल पक्ष केलाई निर्यात प्रवर्द्धनका लागि सुधारात्मक उपायहरु नीजि सरकारी साझेदारीको अवधारणा अनुरूप अवलम्बन गर्ने ।
- विष्ट व्यापार संगठनको प्रावधान अनुरूप गुणस्तरीय उत्पादन, स्थानीय तथा बाह्य बजारमा उपजहरुको प्रवाह गर्दा भापदण्ड लगायत अपनाउनु यस्ते प्रक्रियाहरुका बोटेमा आवश्यक उपजहरुको उपयोग गरी कुन कुन बस्तु निर्यात गर्न सुलभ पहुँच बढाउन आवश्यक जनकारी र विवरणहरु संकलन गर्ने र सम्बद्ध पक्षलाई प्रवाहित गर्ने,
- संघ अन्तर्भृत रहेका कृषि उपज थोक बजारहरुको बार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट स्विकृती दिने र कृषि उपज बजार सञ्चालन निर्देशिका अनुसार भए नभएको अनुमान गर्ने,
- निर्यातजन्य कृषि बस्तुहरुको प्रवर्द्धनात्मक कार्यमा सहयोग पुऱ्याउन सामाग्री एवं उपकरणहरु कृषकस्तरमा अनुदानमा दिने व्यवस्था मिलाउने,
- नेपालबाट आयत निर्यात भएका प्रमुख कृषि बस्तुहरुको विवरण एवं आयातकर्ता तथा निर्यातकर्ताको विवरण तयार गर्ने ।

कृषि उत्पादकत्व महाशाखा

- बागवानी, बाली, तथा व्यवसायिक कीट विकास सम्बन्धि राष्ट्रिय नीति तथा मापदण्डको व्यवस्था,
- कृषिजन्य जैविक विविधता संरक्षण सम्बर्द्धन तथा उपयोग सम्बन्धी कार्य,
- राष्ट्रिय कृषि उत्पादकत्व वृद्धि सम्बन्धी कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयको व्यवस्था
- राष्ट्रियस्तरमा माटोको उर्वराशक्ति व्यवस्थापन कार्यको सम्बन्ध
- सम्बन्धित बाली/बस्तुको संधीय नीति तथा कार्यक्रमहरुवरे प्रदेशस्तरमा पृष्ठपोषण गर्ने ।

बागवानी विकास शाखा

- बागवानी बालीहरुको प्रवर्द्धनका लागि राष्ट्रियस्तरमा नीति, मापदण्ड तर्जुमा,
- राष्ट्रियस्तरमा बागवानी विकास सम्बन्धि कार्यक्रम तर्जुमा, प्रविधिहरुको आयात र प्रदेशस्तरमा सम्बन्ध
- बागवानीजन्य बालीको जैविक विविधता संरक्षण सम्बर्द्धन तथा प्रसार सम्बन्धी कार्य,
- विभिन्न सरकारी, बागवानी सम्बद्ध फार्मकेन्द्रहरुवाट उत्पादन हुने श्रोत बीउ/वेर्नाहरुको अभिलेख तयार गरी प्रदेश र स्थानीयस्तरलाई सम्बन्ध गर्ने,
- अनुसंधानबाट विकसित भएका बागवानी सम्बन्धी प्रविधिहरुको प्रदेशस्तरमा हस्तान्तरण,
- प्रदेशस्तरबाट बागवानी सम्बन्धि तथ्यांकहरुको संकलन, विशेषण, प्रक्षेपण गरी प्रदेशस्तर र मन्त्रालयलाई पृष्ठपोषण गर्ने,

- स्थानीयस्तर र प्रदेशस्तर आएका बागवानी सम्बन्धि समस्या तथा सबालहरुलाई राष्ट्रियस्तरमा समाधान गर्ने र तत् निकायलाई पृष्ठोपेण गर्ने,

बागवानी सम्बन्धी संघीय नीति तथा कार्यक्रमहरुलाई प्रदेशस्तरमा पृष्ठोपेण गरी कार्यान्वयनमा सहजीकरण गर्ने ।

५. बाली विकास शाखा

- बालवाली, दलहन, तेलहन र औद्योगिक बालीहरुको प्रबढ्दनका लागि राष्ट्रियस्तरमा नीति, मापदण्ड तर्जुमा,
- राष्ट्रियस्तरमा बाली विकास सम्बन्धि कार्यक्रम तर्जुमा, प्रविधिहरुको आयात र प्रदेशस्तरमा समन्वय
- बालीजन्य कृषि जैविक विविधता संरक्षण सम्बद्धन तथा प्रसार सम्बन्धी कार्य,
- फर्मप्रणाली बालीका जाहाहरुको राष्ट्रियस्तरमा अभिलेख तयार गर्ने,
- विभिन्न सरकारी बालीसंग सम्बन्ध फार्मिन्डहरुबाट उत्पादन हुने श्रोत बीउहरुको अभिलेख तयार गरी प्रदेश र स्थानीयस्तरलाई रूमन्वय गर्ने,
- बनुसन्धानबाट विकसित भएका बाली सम्बन्धी प्रविधिहरुको प्रदेशस्तरमा हस्तान्तरण,
- झेशस्तरबाट बाली सम्बन्धि तथ्याकहरुको संकलन, विशेषण, प्रक्षेपण गरी प्रदेशस्तर र भन्त्रालयलाई पृष्ठोपेण गर्ने,
- स्थानीयस्तर र प्रदेशस्तर आएका बाली सम्बन्धि समस्या तथा सबालहरुलाई राष्ट्रियस्तरमा समाधान गर्ने र तत् निकायलाई पृष्ठोपेण गर्ने,
- बाली सम्बन्धी संघीय नीति तथा कार्यक्रमहरुलाई प्रदेशस्तरमा पृष्ठोपेण गरी कार्यान्वयनमा सहजीकरण गर्ने ।

६. व्यवसायिक कीट विकास शाखा

- चाउ, मौरी, रेशम जस्ता व्यवसायिक किट विकास नीति तथा मापदण्ड र कार्यान्वयनको व्यवस्था,
- चाउ, मौरी, रेशम जस्ता व्यवसायिक किट विकासमा संलग्न सरकारी, सहकारी तथा निजी क्षेत्रसंग समन्वय,
- स्थानीयस्तर र प्रदेशस्तर आएका व्यवसायिक कीट विकास सम्बन्धि समस्या तथा सबालहरुलाई राष्ट्रियस्तरमा समाधान गर्ने र तत् निकायलाई पृष्ठोपेण गर्ने ।

७. माटो व्यवस्थापन शाखा

- माटो, मल तथा माटोमा प्रयोग हुने सुक्षमतत्व तथा अन्य additives सम्बन्धी राष्ट्रिय मापदण्ड, नीति तर्जुमा र कार्यान्वयनको व्यवस्था,
- माटो, मल तथा माटोमा प्रयोग हुने सुक्षमतत्व तथा अन्य additives को नियमन तथा अनुगमन,
- स्थानीयस्तर र प्रदेशस्तर आएका माटो व्यवस्थापन सम्बन्धि समस्या तथा सबालहरुलाई राष्ट्रियस्तरमा समाधान गर्ने र तत् निकायलाई पृष्ठोपेण गर्ने ।
- माटो, मल तथा माटोमा प्रयोग हुने सुक्षमतत्व तथा अन्य additives सम्बन्धी राष्ट्रिय मापदण्ड, नीति तर्जुमा र कार्यान्वयनको व्यवस्था,
- माटो, मल तथा माटोमा प्रयोग हुने सुक्षमतत्व तथा अन्य additives को नियमन तथा अनुगमन ।

ग. प्रविधि तथा समन्वय महाशाखा

- राष्ट्रियस्तरमा कृषि शिक्षा, अनुसन्धान र प्रसारवीच समन्वय
- किन्तु व्यवस्थापन एवं राहत सम्बन्धी कार्यहरु,
- कृषि प्रविधि विकास एवं विस्तारमा संलग्न सरकारी, सहकारी तथा निजी क्षेत्रसंग समन्वय,
- कृषि यान्त्रीकरण सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति तथा योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन,
- पोषणहर्मेट प्रविधि र क्षति न्यूट्रीकरण सम्बन्धी,
- कृषि सम्प्रीहरुको माग र आपूर्ति व्यवस्थाको समन्वय,
- राष्ट्रिय महत्वको रोगकिरा व्यवस्थापन तथा महामारी रोकथाम सम्बन्धि

८. प्रविधि विस्तार शाखा

- राष्ट्रियस्तरमा कृषि शिक्षा, अनुसन्धान र प्रसारवीच समन्वयात्मक कार्यहरुको संचालन
- खूलियत कर्जो सम्बन्धी तथ्यांक संकलन, विशेषण तथा प्रक्षेपण गरी स्थानीय र प्रदेशस्तरमा पृष्ठोपेण गर्ने,
- किन्तु व्यवस्थापन एवं राहत सम्बन्धी तथ्यांक संकलन, विशेषण तथा प्रक्षेपण गरी स्थानीय र प्रदेशस्तरमा पृष्ठोपेण गर्ने,
- कृषि प्रविधि विकास एवं विस्तारमा संलग्न सरकारी, सहकारी तथा निजी क्षेत्रसंग समन्वय,
- कृषि इन्जिनियरिंग तथा पोषणहर्मेट शाखा

कृषि यान्त्रीकरण सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति तथा योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनको व्यवस्था,
कृषि मेरिनरि तथा औजार उपकरण उत्पादन तथा Fabrication को मापदण्ड तथा नियमन,
कृषि यन्त्र, औजार तथा उपकरण मर्मत सम्भार कार्यशालाको मापदण्ड तथा नियमन,

- कृषि यान्विकरण प्रवर्द्धन नीति, २०७१ मा उल्लेखित नीति कार्यान्वयनको व्यवस्था,
- अन्य सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरू बीचको साझेदारीमा राष्ट्रियस्तरमा यान्वीकरण प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यको समन्वय,
- कृषि यन्त्र अनुसन्धान, विकास, परिमार्जन, उत्पादन, वितरण प्रणालीको अनुगमन, अध्ययन तथा मूल्यांकन गरी प्रभावकारी एवं उत्तरदायी बनाउने सम्बन्धी कार्यको समन्वय,
- राष्ट्रियस्तरमा यान्वीकरण कार्यक्रमहरूको अनुगमन, मूल्यांकन र विलेपण सम्बन्धी कार्य,
- राष्ट्रियस्तरमा पोषणभैष्णन्धि प्रविधि विकास र विस्तार कार्यको समन्वय
- पोषणभैष्णन्धि क्षेत्र न्यूनीकरण सम्बन्धित प्रविधि विकास र विस्तार
- पोषणभैष्णन्धि प्रविधि सम्बन्धमा प्रदेश तथा स्थानीय तहको क्षमता विकास।

१०. कृषि उत्पादन सामग्री व्यवस्थापन शाखा

- कृषि सामग्रीहरूको माग र आपूर्ति सम्बन्धी सूचना संकलन, प्रक्षेपण र आपूर्ति व्यवस्थाको समन्वय,
- आयातित मलको आपूर्ति सहजीकरण सम्बन्धित कार्य,
- कृषि सामग्रीहरूसंग सम्बन्ध सरकारी कम्पनीहरूसँग समन्वयमा आपूर्ति व्यवस्थापन तथा नियमन,
- निजी क्षेत्रवाट हुने मल तथा अन्य कृषि सामग्रीहरूको कारबोवार नियमन,
- मन्त्रालयलाई कृषि सामग्रीहरूको आपूर्ति व्यवस्थापनमा नीतिगत पृष्ठपोषण,
- बीउ बीजन निरीक्षक र मल निरीक्षकको क्षमता विकास,
- मल बीउ लगायतका कृषि सामग्रीको गुणस्तर, मूल्य, आपूर्ति स्थितिको अनुगमन
- बीउ बीउ तथा उन्नत बीउको माग र आपूर्ति सम्बन्धी सूचना संकलन र प्रक्षेपण र आपूर्ति व्यवस्था सम्बन्धी कार्य,
- बीउविजनसंग सम्बन्ध सरकारी कम्पनीहरूसँग समन्वयमा आपूर्ति व्यवस्थापन तथा नियमन,
- राष्ट्रियस्तरमा बीउविजनमा आत्मनिर्भरता सम्बन्धमा आवश्यक कार्यक्रम तर्जुमा एवं कार्यान्वयन,
- बीउ मूल्य श्रृंखला विकास सम्बन्धी आवश्यक कार्य,
- राष्ट्रियस्तरमा बाली विमाको तथ्याक संकलन, विलेपण तथा प्रक्षेपण गरी स्थानीय र प्रदेशस्तरमा पृष्ठपोषण गर्ने।

११. बाली संरक्षण शाखा

- राष्ट्रिय महत्वको रोगकिरा व्यवस्थापन तथा महामारी रोकथाम सम्बन्धित आवश्यक कार्य गर्ने,
- बाली संरक्षण सम्बन्धमा प्रदेश तथा स्थानीय तहको क्षमता विकास,
- बाली संरक्षण सेवाको नीति, मापदण्ड र नियमन,
- बाली संरक्षणसंग सम्बन्ध प्राविधिकहरूको क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने गराउने
- आकस्मिक बाली संरक्षण सेवा सम्बन्धी कार्यको समन्वय,
- एकिकृत शक्तिवाचक व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यको समन्वय।

घ. केन्द्रिय आयोजना व्यवस्थापन इकाइ

- विभाग अन्तरगतका आयोजनाहरूका लागि आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापन कार्यको समन्वय,
- सम्पन्न आयोजनाहरूको मूल्यांकन गर्ने,
- नया आयोजना तयारी तथा आयोजना नेगोसिएसन गर्ने,
- आयोजना बैंक तयारी गर्ने,
- कृषि विभाग अन्तरात रहेका वैदेशिक सहयोगमा संचालित आयोजनाहरूसँग समन्वय तथा अनुगमन
- कृषि क्षेत्रमा कार्यरत गैर सरकारी संस्थाहरूलाई कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सहजीकरण तथा आवश्यक समन्वयको व्यवस्था।